

az újabbkori politikai iratok gyűjteményének egyik alcsoportját fogja képezni.

Megkezdett a középkori oklevelek csoportjának leltározása.

A külföldi iratok gyűjteménye, mely 1890-ben a bajor vonatkozású iratok kiválasztása alkalmával rendetlen állapotba jutott, újból rendeztetett, a bajor iratok visszaosztattak, és az egész csoport 20 fiókban felállított és jelzőlapokkal lett ellátva.

Foijamatban van ez időszerint a Becsky és Szent-Ivány családok levéltárainak rendezése.

Az ősnymtatványok csoportjában gyarapodás nem történt. A gyűjtemény bibliografikus leírása az 1500. évig haladt, s a már kész jegyzékből az 1486-tól 1490-ig terjedő rész a Magyar Könyv-Szemle f. évi I. füzetében lett közzétéve.

JELENTÉS A BUDAPESTI EGYETEMI KÖNYVTÁR ÁLLAPOTÁRÓL 1893-BAN.

SZILÁGYI SÁNDORTÓL.¹

Nagyméltóságú Gróf, Miniszter Úr!

Kegyelmes Uram!

A budapesti egyetemi könyvtár 1893-dik évi forgalmáról és gyarapodásáról végjelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

Könyvtárunk ez elmúlt évi történetének kétségtelenül legnevezetesebb mozzanata az az intézkedés, melylyel az Egyetemi Tanács kezdeményezésére Nagyméltóságod a könyvtár nyitvatartási idejét módosította. E szerint tekintet nélkül a vasárnapokra és ünnepekre, a sátoros ünnepek és hétfői napok kivételével, a könyvtár állandóan nyitva van még vasárnap délutánokon is, úgy, hogy az egyetemi ifjúság épen az egyetemi szünnapokat használhatja fel nőmivélésre és tanulásra. Ezt az intézkedést a gyakorlat s az eredmény czélszerűnek és helyesnek bizonyította be: a könyvtár az egyetemi szünnapokon is csak olyan látogatott, mint rendesen. Sőt mint örvendetes tényt lehet megemlíteni, hogy évről-évre gyarapodik nemcsak a könyvtár nagy olvasóterme látogatóinak száma, hanem általában a könyvtár dolgozóterme használóinak száma is

¹ Az egyetemi könyvtár címjegyzékének XVIII. kötetéből.

Ez örvendetes eredményt bizonyos tekintetben annak is köszönhetjük, hogy az európai irodalom legkiválóbb újabb termékei a könyvtári bizottság s a szaktanárok utasításai értelmében beszereztetnek s így a könyvtár az olvasók méltányos igényeinek megfelelő; de nagy része van abban a tisztikar ügybuzgalmának és szakképzettségének is, mely daczára, hogy a könyvtári látogatási idő szaporítása s a látogatók számának növekedése új terheket rótt vállára, teljes igyekezettel törekszik nemcsak a közönség méltányos követeléseinek megfelelni, hanem a magas kormány speciális megbízásainak is eleget tenni.

Így bizatott meg Kudora Károly másodőr a nemzeti múzeum kéziratainak és inkunabulumainak felülvizsgálásával, továbbá ugyan ő és Dedek Crescenc első tiszt, a millenium kiállítási bizottság könyvtári szakosztályánál előadókká nevezettek ki, kik mindketten e hivatalos funcióban úgy jártak el, hogy könyvtári köteleességeiknek is eleget tettek.

Az egyetemi könyvtár kézirati katalogusának II-ik füzete már megjelent s a folyó évi járulékokkal egy időben fog szétkülödni.

A könyvtár szaporodása legnagyobbbrészt a rendes évi dotatióból került ki, de ezenkívül adományozás útján is jutott a könyvtár intézetektől, hatóságok- és magánosoktól munkák birtokába, nevezetesen: a magy. kir. és osztrák csász. kir. kormányoktól, a magyar országgyűlés mindkét házától, a bécsi cs. és kir. hadi irattártól, a M. T. Akadémiától, a Magyar Történelmi Társulattól, a fővárosi és országos statisztikai hivataloktól, az állami főszámvevőszéktől, a bolgár közoktatásügyi kormánytól, a brüsszeli általános nemzetközi földmérési értekezlettől, a közmunkák tanácsától, az Országos Törvénytár szerkesztőségétől, az egi érseki jogliceumtól. A nyomdák közül: az egyetemi, állami nyomdáktól, az Athenaeum és Franklin-társulat nyomdáitól, továbbá a kecskeméti, nagy-kanisai, debreczeni, komáromi, miskolci stb. nyomdáktól. Magánosok közül Benczur Dénes, Dankó József püspök (Pozsony), Eble Gábor, Gárdos Julia úrhölgy, Hanusz István (Kecskemét), Kalmár Antal, Karvasy Ágost (Győr), dr. Kauzli Dez ő (Veszprém), Kende S. (Bécs), Kovács Ferencz (Hódmezővásárhely), dr. Krausz Sámuel, Lubrich Ágost, dr. Moller Miklós, Mérei Kálmán, Szabó Ferencz (Német-Elemér), Szabó Sándor, dr. Szádeczky Lajos (Kolozsvár), dr. Telfy Iván, Toldy Lászlóné úrnő, Tóth Károly (Csurgó), Vambéry Ármin és báró Vay Miklós gyarapították adományaikkal a könyvtárt.

Ezekon kívül néhai Mayer István, esztergomi czimz. püspök-nagyprépost, Pázmány Péter nagynevű esztergomi bíboros érsek s Magyarország primásának olajba festett arczképét végrendeletileg könyvtárunknak hagyományozta.

A könyvtár állománya az 1893. évben 1618 művel, mely

2201 kötetet képez, és 935 drb apró nyomtatvánnyal gyarapodott; ezt hozzáadva a mult évi álladékhöz, az 1893. december 31-iki könyvtárállomány 210,126 kötet műből és 33,830 drb apró nyomtatvánnyból áll. A használati forgalmat az I. és II. táblázatban foglalt adatok tüntetik fel; megjegyzem azonban, hogy e táblázatokban az egyetemi tanárok és kutatók számára fentartott dolgozóteremben és a folyóirati szobában történt használati forgalom, a mi pedig évről-évre progresszív módon nagyobbodva, igen jelentékeny, nincsen felvéve.

A külföldi könyvtárak és tudományos intézetek közül az az 1893-ik évben a következőkkel állottunk érintkezésben: Az aacheni városi könyvtárral, a bajor kir. könyvtárral, a bécsi cs. és kir. állami levéltárral, a bécsi cs. kir. egyetemi könyvtárral, a bécsi cs. és kir. hadi levéltárral, a bécsi cs. kir. hitbizományi könyvtárral, a bécsi cs. kir. Institut für österreichische Geschichtsforschung könyvtárával, a bécsi cs. és kir. udvari könyvtárral, a berlini kir. könyvtárral, a berni egyetemi könyvtárral, a bonni kir. egyetemi könyvtárral, a boroszlói városi könyvtárral, a czernowitzi cs. kir. egyetemi könyvtárral, a drezdai kir. nyilvános könyvtárral, az erlangeni kir. egyetemi könyvtárral, a göttingeni kir. egyetemi könyvtárral, a gráci cs. kir. egyetemi könyvtárral, a gráci cs. kir. műegyetemi könyvtárral, a greifswaldi kir. egyetemi könyvtárral, a halle-wittenbergi kir. egyetemi könyvtárral, az innsbrucki cs. kir. egyetemi könyvtárral, a krakói cs. kir. tud. akadémiával, a krakói cs. kir. Jagello-egyetemi könyvtárral, a krakói Seminarium Historicum-mal, a lausanne-i egyetemi könyvtárral, a leideni országos könyvtárral, a lipcei kir. egyetemi könyvtárral, a lipcei városi könyvtárral, a lemergi cs. kir. egyetemi könyvtárral, a lemergi tartományi kormányval, a lemergi Oszelinszky-Instituttal, a lille-i egyetemi könyvtárral, a marburgi kir. egyetemi könyvtárral, az olmücsi herceg-érsek kremsieri könyvtárával, a sanct-galleni rendház könyvtárával, a sziléziai cs. kir. tartományi kormányval és a tübingai kir. egyetemi könyvtárral.

I. Táblázat.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét látogatók foglalkozási ág szerinti kimutatása az 1893. évben.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Június	Szeptember	Október	November	Deczember	Össze- sen
Jog- és államtudomány- hallgató	65	47	17	15	13	4	76	490	175	59	961
Orvostanhallgató	36	36	8	5	3	1	38	161	80	36	404
Bölcsészethallgató	15	15	6	2	3	2	23	126	30	13	235
Gyógyszerészethallgató	3	3	—	—	—	—	1	3	2	2	14
Hittanhallgató	2	1	1	—	—	—	2	3	—	3	12
Műegyetemi hallgató	12	10	4	2	4	1	9	46	10	14	112
Közép- és szakisk. tanuló	24	19	6	9	4	6	39	28	20	29	184
Állatorvostanhallgató	3	2	2	—	—	—	5	3	3	2	20
Jog- és államtud. szigorló	2	5	1	—	—	1	6	7	3	2	27
Orvostani szigorló	7	2	1	3	1	—	9	2	10	4	40
Bölcsészeti szigorló	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Ügyvédjelölt és joggyakor- nok	12	5	19	7	4	1	16	10	7	3	84
Tanár- és tanítójelölt	5	4	3	—	2	—	7	4	4	4	33
Magánzó	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	4
Hivatalnok	1	6	8	4	—	1	7	15	7	8	57
Hírlapíró és fró	—	—	—	—	—	—	3	1	1	1	5
Tanár és tanító	—	2	3	—	3	2	3	2	1	2	18
Ügyvéd	3	—	—	2	1	—	—	3	1	—	10
Orvos	—	—	—	—	—	—	1	6	3	1	11
Lelkész	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katonatiszt	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kereskedő	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mérnök	1	1	—	—	—	—	2	3	3	1	11
Művész	—	—	—	—	—	—	3	2	2	1	8
Vegyész	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Műiparos	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	4
Gazdász	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Összesen	191	159	82	49	39	22	248	919	365	185	2259

A 2259 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 39,255 izben vette igénybe az olvasótermet és itt 42,081 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. Táblázat

Az egyetemi könyvtár olvasótermének forgalma
az 1893. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A)	B)	C)	D)	E)	F)	G)	H)	I)	
		Hittudomány,	Jogtudomány	Államtudom.,	Orvostudom.	Mathem. és természettud.	Bölcsészet. és neveléstud.	Történelmi és földrajzi tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és versek	
Január	5330	7	1819	317	1340	405	231	632	534	367	5652
Február	5153	13	1666	258	1337	341	99	644	646	507	5511
Márczius . . .	4311	20	1582	250	943	325	87	504	535	372	4618
Április	3019	28	1231	167	532	255	56	444	332	221	3266
Május	3140	27	1447	268	468	196	89	321	313	235	3364
Június	2009	1	969	139	262	147	29	202	146	206	2101
Szeptember . .	1120	1	344	44	173	70	40	139	287	67	1165
Október	3571	39	1372	233	698	316	100	385	601	231	3975
November . . .	6335	43	2632	377	1217	431	222	858	803	416	6999
Deczember . .	5262	72	1656	310	1208	387	184	621	624	368	5430
Összesen . . .	39255	251	14718	2363	8178	2873	1137	4750	4. 21	2990	42081

Az olvasóterem július 1-től szeptember 1-ig zárva volt.

Házon kívül 1768 kikölcsönző 3590 művet használt.